

Op karakter door Tadzjikistan

Tadzjikistan, een land dat qua naam niet zou misstaan in een avonturenboek van Kuifje. Ruim 1100 jaar geleden maakte het deel uit van het Perzische rijk en pas sinds de val van de Sovjet-Unie is het echt zelfstandig. Lezer Peter Breevoort neemt ons mee op zijn avontuur door dit bergachtige land, gelegen in het geografische hart van Azië.

1

2

zal ze de pasfoto's wel aan het natekenen zijn, wordt er gegrapt. De waarheid is waarschijnlijk dat, omdat de mensen hier gewend zijn aan het Cyrillisch schrift, onze gegevens daadwerkelijk een beetje worden nagetekend. Het oponthoud zorgt er in elk geval voor dat de schemer al is ingetreden en we haast krijgen om nog voor het donker op onze bestemming aan te komen. De twee honden die al stoeiend zo de straat op rennen, hadden daar geen boodschap aan. Met 80 kilometer per uur rijdt een reisgenoot dwars door en over de honden heen en verliest daarbij de macht over het stuur. Terwijl de motor in een wolk van vonken naar links wegglijdt, rolt zijn berijder naar de andere kant van de straat. In zijn kielzog zie ik nog net kans daar weer tussendoor te manoeuvreren met zowel links als rechts een vliegende hond, alvorens piepend tot stilstand te komen.

LANG STUK GRAVEL

De volgende ochtend rijden we richting Panjakent met de gecrashte motor achter op op de volgauto gebonden, en de berijder - zijn pols hangend in een mitella - op de achterbank. Dat hij een scheurtje in zijn pols heeft, leren we pas een paar dagen later in het ziekenhuis van de hoofdstad. Op een gegeven moment verdwalen we en dat is altijd goed nieuws, want zo kom je op wegen die je anders nooit zou nemen. In dit geval is het een lang stuk gravel dat eigenlijk nog niet is opgesteld en waar de voortrazende motoren enorme bergen stof opwerpen. Door de ondergaande zon kleurt de horizon diep rood en oranje, en plotseling bevinden we ons midden in een scène uit 'Paris Texas' van Wim Wenders. We komen door onze omweg opnieuw laat op onze

3

4

1. Bochtige weg door een ruig berglandschap.
2. Belangrijke splitsing zonder stoplicht.
3. Luncheon in Ishkashim.
4. Het lamsgerecht van de huiskok.

5

7

eindbestemming aan. Het is bijna donker en de coördinaten van het gereserveerde hotel kloppen niet, zodat we nog een uur bezig zijn met zoeken naar de juiste locatie. Eenmaal aangekomen vallen we uitgehongerd een enorme sjasliëk van schapenvlees aan. Mijn kamergenoot krijgt daar later spijt van en is de hele nacht bezig met douchen, overgeven en rillen onder een dikke laag dekens. De volgende dag blijft hij in het hotel achter om zich de dag daarop weer bij de groep te voegen. De rest van de groep heeft intussen een rit gemaakt langs een prachtig meanderende rivier over een kronkelend bergpad tot

5. Acht mannen met een missie.
6. Pijnlijke handjes.
7. Je reporter heeft het niet warm.
8. Donker landschap richting Khargush-pas.

6

Tadzjikistan

Oppervlakte	144.100 km ²
Gemiddelde hoogte	3.186 meter
Laagste punt	300 meter
Hoogste punt	7.495 meter
Inwoners	8.330.946 (schatting 2016)
Talen	Tadzjiek, Russisch, Oezbeeks, Kirgizisch en Pashto
Grenzen	Afghanistan, Oezbekistan, Kirgizië en China

Cijfers: The World Factbook

8

ALS JE VERDWAALT, KOM JE OP WEGEN DIE JE ANDERS NOOIT ZOU NEMEN

aan een homestay aan de oever van een bulderende waterval. Daar worden we verwelkomd met een schitterend gedekte tafel vol kleine bordjes met koekjes, noten, rozijnen, en kannen vol thee. Tijdens deze rit is ook een tweede deelnemer ziek geworden. Hij merkt, hangend over zijn stuur, weinig van de pracht van de omgeving.

TUNNEL DES DOODS

Wanneer de achtergebleven reisgenoot zich 's ochtends weer bij de groep heeft gevoegd, rijden we verder. De zogenaamde 'tunnel des doods', die bij bestudering van een YouTube-filmpje tot hartkloppingen en huiveringen leidt, blijkt mee te vallen. Het is er wel pikdedonder en de koplamp van de XT600 is weinig effectief. De weg is kletsnat en glad, maar de gaten in het wegdek zijn opgevuld en de betonstaven die hier en daar uitsteken, zijn weggeslepen. Klevend achter een vrachtauto is het grootste gevaar een koolmonoxidevergiftiging.

DE ZOGENAAMDE 'TUNNEL DES DOODS' BLIJKT MEE TE VALLEN

1. Bergweg richting Khargush-pas.
2. Lekker los zand om offroad te rijden.
3. Zoutmeer op de Alichur-hoogvlakte.
4. Rustpauze in een kloof.
5. Voetballende jeugd langs de Afghaanse grens.
6. Meiden en motoren.
7. Homestay Algerim in Karakul.

Van Doesjanbe, de hoofdstad van wat nog maar kort geleden een Sovjet-deelrepubliek was, zou je verwachten dat het een grijs, kil oord is vol neoklassieke gebouwen. Niets is minder waar: een eindeloze reeks praalpaleizen, fontein en standbeelden siert de brede boulevards, die door hoge bomen aan de prangende zon worden onttrokken. De grote leider Rachmon is alom verteenwoordigd en kijkt op elke gevel, brug en lantaarnpaal goedmoedig naar het volk, de armen als in de vooraankondiging van een bearhug voorwaarts uitgestrekt. Er wordt hard gewerkt aan 'nation building' om de losse verzameling etnische en religieuze minderheden binnen de kunstmatig getrokken staatsgrenzen te houden. Zo staat er op het centrale plein een reusachtige vlaggenmast met een landsvaandel ter grootte van een voetbalveld die als in slow motion in de wind wappert. Het kolossale nationaal museum viert het roemrijke verleden. Je ziet als het ware de Meden en Perzen hun wetten smeden, Xerxes met zijn Achaemenidische strijdkrachten voorbijtrekken of Alexander zijn Roxanne het hof maken aan de oevers van rivier de Oxus.

STUK SCHAAP

Eén van mijn reislustige mederijders bekend dat hij al achttien jaar lang elke avond pizza eet. Na een week van ontberingen begint hij er dan ook wat bleekjes en verward uit te zien. Al dagen komt er weinig samenhangends uit zijn mond en het is dan ook met natte ogen van erkentelijkheid dat hij met ons op zoek gaat naar een pizzatent. Dat blijkt

nog niet mee te vallen en pas na drie verschillende taxiriten, voor ons gevoel twee keer met een flinke omweg, de bijna-diefstal van een iPhone 6 en een sprintje naar de al sluitende Billie's Pizza Hut kunnen wij ons - nadat Billie een kwartier verdween om bier te regelen - neerzigen en ons tegoeddoen aan de enige overgebleven menuoptie: pizza patat. En ja, het is zoals je denkt: patat op de pizza, want de salami is op... De keuken van Tadzjikistan behoort - geheel terecht - niet tot de canon van de 'wereldkeuken', het aanbod is zeer beperkt en bestaat voornamelijk uit op verschillende manieren geprepareerd schaap. Nu is goed bereid schapenvlees beslist een aanrader als toevoeging op het westerse menu, mits met mate geserveerd. Als schapenvlees zonder keuze-mogelijkheid tweemaal daags op het menu staat, is de lol er al snel af. In de middag is het waterige soep met een verdwaalde wortel of brok aardappel en een in vierkante decimeters gehakt stuk schaap, als avondmaal is het doorgekookte goulash, waarbij de vraag is of er dit keer halslagader, sluitspier, neusbots of achillespees in zal worden aangetroffen. Daarbij is er buiten de grote steden geen sprake van iets wat in de verste verte door ons als restaurant kan worden herkend. Langs de Pamir Highway is er zelfs helemaal niets te vinden, waardoor er vertrouwd moet worden op de thuiskok in de homestay, die met een totaal gebrek aan hygiënisch besef te werk gaat. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de één na de ander te maken krijgt

met gierende maagproblemen, darmkrampen en andere onprettige klachten. Zo verlies je wel anderhalve kilo per week. Daar kan geen dieet tegenop.

SCHITTEREND GELEGEN STAD

Kalaikhum is een stadje van nog geen tweeduizend man en ligt op het punt waar de Pamir Highway de Panj raakt. Een rivier die tevens de grens is van de zogenaamde GBAO: het autonome gebied van Gomo Badakhstan. Dit gebied is deel van het geografische Tadzjikistan, maar houdt er een andere religie en etniciteit op na. Hier wordt het Ismaelisme beleden, een zeer gematigde tak van de islam waarin vrouwen gelijk worden behandeld en geëmancipeerd zijn. Het komt allemaal zeer kleurrijk en sympathiek over. Ondanks de armoede lijken de mensen hier blijmoedig en tevreden in het leven te staan. Het kleine stadje is schitterend gelegen midden tussen de besneeuwde Pamir-bergen, maar is verder onaanzienlijk. Tot onze verbazing herbergt het wel een absurd chic hotel (met koud bier) met kamers die tot in de kleinste details zijn afgewerkt. De inrichting zou in een designwinkel niet misstaan. Het is dan ook niet erg om hier twee nachten te

1

3

1. Sovjet-schilderij uit de Socialistisch Realisme-periode.
2. Duurzame waterkoeling met bergwater.
3. Witte wereld bij Sary Tash.
4. Tanken met een plastic emmer.
5. Jaks ontvluchten het motorgeweld door de rivier over te zwemmen.
6. Mooie zonsopgang.
7. Peter en Richard delen snoep uit aan hangjongeren.

2

verblijven en een rustdag in te lassen die wordt besteed door een bezoekje te brengen aan de warme bron van Garam Chasma. Die haalt het in charme en aantrekkelijkheid niet bij de 'Blue Lagoon' in Keflavic op IJsland, maar is wel aandoenlijk en goed warm. Het duurt dan ook niet lang tot de motorrijdende bezoekersgroep als één blok in het fosfaatrijke water springt, waarmee het jaarlijks BMI-gemiddelde in één keer tot recordhoogte stijgt. Vanaf Kalaikum zakken we af en rijden een aantal dagen langs de rivier die Tadzjikistan van Afghanistan scheidt. Het is een prachtig stuk natuur; een vallei omringd door hoge bergen, maar nog wel met landbouwgrond. De bevolking werkt dan ook voornamelijk in de agrarische sector. Als bewijs daarvan belanden we midden in een Sovjet-schilderij uit de Socialistisch Realisme-periode, waarin heroïsche boeren en boerinnen in wijde, kleurrijke rokken met de hooivork tarwe aan het dorsen zijn. Langs de route rijden wij door dorpjes waar de jeugd rennend uit de huizen de straat op komt om onze uitgestoken hand in het voorbijgaan te kunnen

4

aanraken. Het lukt mij één keer om dat in volle vaart te doen en zie in mijn achteruitkijkspiegel het ventje bedremmeld naar zijn al rood uitgeslagen hand kijken. Aan de andere kant van de rivier loopt langs de hele route een soortgelijk pad. Hier en daar liggen goed verzorgde dorpjes temidden van vruchtbare akkers en grazende kudde vee, geit, jak of kameel, aan de voet van de Afghaanse kant van de bergen. Niets doet vermoeden dat er hier al decennialang onrust en oorlog heerst.

BOVEN DE BOOMGRENS

Na een overnachting in Langar verlaten we de rivier en daarmee ook de Afghaanse grens, om langzaam het Pamir-gebergte in te klimmen. De honderd kilometer offroad tot aan de Pamir Highway kost ons vijf uur om af te leggen. De volgende dagen verblijven wij op het hoogplateau van het Pamir-gebergte; op een gemiddelde hoogte van vierduizend meter ligt het ruim boven de boomgrens en ook gras of andere vegetatie is er schaars. Wel in overvloed aanwezig zijn een snijdende koude wind, fijnstof en veel onverharde wegen. Het lichaam voelt zich niet helemaal op zijn gemak op deze hoogte en wil het liefst slapen; wegduiken in winterstand. De ijle lucht maakt kortademig, duizelig en wat verwaasd, met een neiging tot stevige hoofdpijn. In combinatie met het behoorlijk primitieve onderkomen in zogenaamde 'homestays' - met de onvermijdelijke maaltijd van schapenvlees - zorgt het ervoor dat het niet de meest comfortabele fase van de reis is.

De natuur maakt echter veel goed. We rijden over prachtige paden langs ruige, besneeuwde bergen, afgewisseld met wijde steppen, waarbij het geen verschil maakt of je op of naast het pad rijdt. Het geeft een enorm gevoel van vrijheid; je kunt alle kanten op. We doen nog een poging een epische filmscène te ensceneren door met z'n allen tegelijk uit een dal

5

6

7

ER LIGT EEN FIJNE DEKEN WITTE SNEEUW OVER HET LANDSCHAP

tevoorschijn te accelereren, helmloos, het haar wapperend in de wind, de muziek van Ennio Morricone schalt in onze verbeelding over de eindeloze vlakte. Tijdens de rit raken we gelukkig nog een keer de weg kwijt en worden belemmerd door een net iets te diepe rivier. We moeten uitwijken voor een kudde jaks, die door het motorgebrul opschrikt en tot aan de nek in het water nog net de stroom weet te doorwaden. Door het oponthoud moeten we dwars over het terrein, over hobbels, door geulen en moddergleuven manoeuvreren op zoek naar de juiste route.

DIKKE VLOKKEN SNEEUW

Na drie of vier nachten hoogvlakte en homestays in door alles verlaten dorpjes, is het een opluchting weer af te zakken naar comfortabeler en groener oorden. Maar eerst maken we, na de grens van Kirgizië weer gepasseerd te zijn, nog een uitstapje naar kamp Lenin. Een yurt-kamp aan de voet van de Lenin-piek, die met zijn 7134 meter boven de horizon uittorend. Als wij vroeg in de ochtend van onder de eindeloze berg van veelkleurige dekens, dekbedden en tapijten tevoorschijn kruipen en ons door de wolken fijnstof en rook uit de met gedroogde uitwerpselen van jaks gestookte kachel een weg hebben gebaad naar de yurt-deur, wacht ons een verrassing: er ligt een fijne deken witte sneeuw over het land-

schap. Tussen de dikke vlokken sneeuw door is het karrenspoor nog net te zien, maar het verdwijnt al rap onder de witte ijslaag. Het is dus zorg enige haast te maken met ons vertrek. Even later rijden we stapvoets richting dal en maakt de sneeuw plaats voor lichte regen. Zo gemakkelijk komen we er echter niet van af, want op de weg naar Osj komen we eerst nog een pas

tegen van 4300 meter. Gaandeweg daalt de temperatuur dan ook weer en de regen verandert eerst in hagel en daarna in ijzel, die zich onverzettelijk op het vizier nestelt. Door elke honderd meter verwoed het vizier te krabben, blijft er een kijkgaatje vrij om doorheen te loeren. Zo pruttelen we moeizaam, met een naar adem snakkend motorblok en bevroren handen en voeten, in een slakkengang over de weg die is veranderd in één grote ijsbaan.

Na ongeveer een uur glibberen en stoïcijnsvol doorrijden vinden we een verwarmde ruimte waar soep wordt geserveerd (met schapenvlees, ja) en waar we enigszins bij kunnen komen. Ook na deze pitstop duurt het echter nog uren voordat we, gegeseld door ijzel, hagel en aansluitend natte sneeuw, eenmaal in lagere regionen gekomen wat kunnen ontdoen. Voor ons ligt op zo'n veertig kilometer afstand in de verte de stad Osj, badend in de volle zon.

Het is na een barre tocht een ongekennd genoeg om weer eens in een echt bed te liggen zonder luizen, vlooiën, oorzuren en bedwantsen. Ook een echte wc, voorzien van waterslot en zwanenhals, is letterlijk een verademing in vergelijking met een gat in de grond met ingeniëus ventilatiesysteem dat alle geuren doet rijzen in plaats van zakken. De motoren leveren we, afgezien van een paar leuke banden en het ongemerkte verlies van niet één, maar beide plastic beschermkappen rond het luchtfilter, zonder schade in bij onze ordentelijke Zwitser. Die staat bij aankomst al klaar met ossengalzeep en een tandenborstel om het materiaal weer glanzend te poetsen. De laatste avond in Osj zoeken we een restaurant uit waar - uiteraard - pizza op het menu staat, maar ook een curry van schapenvlees. Nog één dan, voor onderweg. ☘

EEN GROTE
BETROUWBAARHEID
GERICHT OP
INTENSIEF REIZEN

RIDE THE
WILD SIDE

Kventure:
aluminium koffers
gemaakt voor elk terrein

- Advocaten buiten van
1,5mm dik aluminium

- 3 mil te monteren en
kan in bakken door
het Mercedes systeem

- Rosetrijjalen beveiliging
voor zware draaglast

- Ruis schild
accu's beschermend

U kunt alle Kappa
producten bestellen op
www.kappamoto.com

Importeur: IP-Store

Contact: info@ipstore.be

Contact voor Nederland:
marlijn@motomind.nl
06-54330733

In any case.